

Waitz' Quellenkunde taget som Mønster for Ordningen. I Righoldighed kan Fortegnelsen ikke maales med de udmærkede bibliografiske Oversigter i Cambridge modern History's forskellige Bind, men den er jo langt mere overskuelig. Det andet Skrift er Hans F. Helmolt: *Ranke-Bibliographie* (Leipzig, 1910). Bogen falder i 3 Afsnit: En alfabetisk ordnet Fortegnelse over Rankes Skrifter, en Fortegnelse over dem, ordnet kronologisk efter deres Udgivelsesaar, og endelig — hvad der er det mest originale — en Fortegnelse over en stor Mængde Skrifter, der paa en eller anden Maade giver Oplysning om Rankes Liv eller Forfatterskab eller indeholder en Bedømmelse af dette; hist og her tilføjes enkelte Uddrag af disse Skrifter, hvilke vidner om Upartiskhed hos Bibliografiens Forfatter; han selv kalder dette Afsnit for et Forsøg paa en ræsonerende Bibliografi, og antyder for øvrigt, at hele Bogen er et Forarbejde til en Rankebiografi.

J. A. F.

Som en Del af den store af G. v. Below og F. Meinecke udgivne *Handbuch der mittelalterlichen und neueren Geschichte* (jfr. dette Tidsskrift 8. R. I., 183) har Professor i Strassburg Robert Holtzmann udgivet et omfattende Arbejde: *Französische Verfassungsgeschichte von der Mitte des neunten Jahrhunderts bis zur Revolution* (München u. Berlin, 1910). Forf. hævder, at den franske Forfatningsudvikling lige fra Forliget i Verdun 843 til 1789 danner en fortløbende sammenhængende Kæde; af Hensyn til de Svingninger, der dog faktisk har været til Stede inden for denne, har han imidlertid delt Fremstillingen i 3 Afsnit, af hvilke det første omfatter Lensvæsenets Tid 843—1180, det andet den voksende Kongemagt 1180—1437, det tredje det absolute Kongedømme 1437—1789. Inden for hvert af disse Afsnit er Indledningen systematisk, hver enkelt af de forskellige Statsmyndigheder og Forvaltningsinstitutioner behandles for sig. Hele denne Opstilling kan teoretisk fuldt ud forsvares, for saa vidt som Frankrigs Udvikling lige til Revolutionen er en Evolution uden pludselige Omvæltninger; men man kunde dog maaske have ønsket en yderligere kronologisk Leddeling særlig af det sidste

store Afsnit, indenfor hvilket i alt Fald Tiden fra Borgerkrigene i det 16. Aarh. til 1614, hvor Kampen mellem Kongedømme og Stændermagt først faar sin Afgørelse, har sin særlige Karakter. Det følger ogsaa af sig selv, at ved et saa stort Emne ikke alle Spørgsmaal kan være lige udtømmende og fyldestgørende behandlede, men i det hele og store er Værket bygget paa megen Lærdom og Problemerne sete med megen Klarhed.

J. A. F.

Med det nys (1910) udkomne 6. Bind, der er forfattet af A. F. Pollard og omfatter Tiden 1547—1603, er den store *Political history of England*, der i 12 Bind gaar fra Oldtiden til 1901 og er udgivet af W. Hunt og R. Poole, afsluttet. Der kan indvendes mod den, at den ved at have til Opgave udelukkende eller i alt Fald overvejende at behandle de indre og ydre rent politiske Forhold ser for meget bort fra den sociale og økonomiske Udviklings Indflydelse paa dem. Men hvad Værket giver inden for sin paa Forhaand bestemte Ramme er gennemgaaende dygtigt og overensstemmende med den nyeste Forsknings Resultater, saaledes at man trygt kan stole paa det.

J. A. F.

Da den polsk-russiske Greve Waliszewski fra 90'erne begyndte Udgivelsen af sine store Arbejder, først om Katarina II og derefter om Peter den store og Elisabet, vakte de en betydelig Opsigt ikke alene ved deres livlige Fremstilling og deres Rigdom paa Anekdoter og malende Enkeltheder, men ogsaa ved deres mange originale Synspunkter; noget frastødende virkede paa den anden Side en lovlig stærk Interesse for det pikante og det springende, urolige i Behandlingen. Da vendte Forfatteren sig pludselig mod en ældre Tid og tog fat paa store Værker, der har den øjensynlig af Taine paavirkede Fællestitel: *Les origines de la Russie moderne*. Først udkom *Ivan le terrible*, derpaa *La crise révolutionnaire (1584-1614)*, og endelig (1909) *Le berceau d'une dynastie. Les premiers Romanov 1613—1682*. Selvfølgelig finder man i disse nye Arbejder meget, der ligner de ældre, men de gør dog Ind-